

NEDERLANDSE JACHTHONDENRASSEN (2)

Al eeuwenlang worden honden gefokt voor de jacht, ook in Nederland. Typisch Nederlandse jachthondenrassen zijn de Drentsche patrijshond, het kooikerhondje, de wetterhoun en de stabijhoun. Zijn deze rassen nog altijd bruikbaar in de huidige jachtpraktijk? Zijn het allrounders of typische specialisten? Wat is hun karakter en welke specifieke jachteigenschappen hebben ze? **Judith Habets** dook in de verschillende Nederlandse jachthondenrassen. In deze tweede aflevering staat de stabijhoun centraal.

De stabijhoun ZELFSTANDIGE JACHTHOND MET ZACHTE AARD

‘De basisnaam is Friese stabij, vermoedelijk is dat afgeleid van “sta mij bij” in het Fries. Dat klopt ook wel, ze hielpen de boeren vroeger overal bij, in de jacht en rondom het huis als waakhond en ongedierteverdelger. Stabij’s leefden buiten en gingen voor een groot deel hun eigen gang. Dat zelfstandige is er destijds bewust ingefokt,’ zegt Klaas Zonnebeld, eigenaar van een stabijhounkenel en bezig met een werkstandaard voor de rasvereniging. Hij ging vanaf zijn achtste mee op jacht met de stabij van thuis. Nu jaagt hij met zijn inmiddels tiende stabij op kleinwild in Twente en net over de grens in Duitsland. Op verzoek geeft hij trainingen aan stabij-eigenaren. ‘Stabijs zijn eigenwijs én hebben een zachte aard’, zegt hij. ‘Dat is een lastige combinatie. Ze zijn op zich makkelijk te motiveren, maar ze blokkeren ook snel als je forceert. In de praktijk heeft hun eigenwijsheid trouwens wel een reden: als jij denkt dat de geschoten duif links in de mais ligt en de hond gaat naar rechts, dan heeft de hond gelijk.’

FOTO HOLLY KLEIN OONK

Stabij's houden altijd contact met hun baas

FOTO EVERT ONDERSTAL

De stabij valt in de categorie staande honden die onder het geweer blijven

BUNZINGS

In de volksmond heette de Stabijhoun ook wel 'Bijke', 'Friese langhaar' of 'muddehondje', 'mudde' is Fries voor bunzing. Ze werden vroeger gebruikt voor de jacht, zowel voor het schot als na het schot en op bunzings en mollen. 'Friezen bleken expert in mollen-vangen. In de crisisjaren voor de Tweede Wereldoorlog kreeg je veel geld voor mollen-velletjes. Daarom is het oude type stabijhoun wat kleiner: dan kon de hond gemakkelijk mee op de fiets in een mandje. Het waren boerenhonden, ze waren niet heel duur in aanschaf. Maar als je een goede mollenhond had, dan kon je er toen wel tien keer zoveel voor vragen. De mollenvelletjes waren veel geld waard omdat er geen viezigheid in blijft hangen, dus die moesten heel blijven. En dat lukte dankzij de zachte bek van de stabij', vertelt Zonnebeld.

IN HET VELD

De stabij valt onder de staande honden die onder het geweer blijven, ze gaan dus niet ver van je weg. Zonnebeld: 'Ze zoeken altijd contact met mij, een knik of handgebaar is genoeg. Ze zijn nooit heel erg aanwezig in het veld, je ziet niet bij elk schot de stabij opduiken. Het zijn zeker snelle honden en vlotte apporteurs. Ze zijn alleen niet opdringerig, een andere hond kan het apport afpakken zonder ruzie.' Stabij's zijn veelzijdige jachthonden. Zonnebeld: 'Mijn hond gebruik ik voor het schot, als apporteur en bij de nazoek op reeën. Als staande hond zoeken ze wat hoger met hun neus en zijn ze wat sneller op het spoor, dat maakt ze soms wat onnauwkeuriger dan een specialistische zweethond. Het opzoeken van wild zit er van nature in, voorstaan vaak ook.

Nu is hun voorstaan niet het strakke en onverschrokken voorstaan van een pointer; als de stabij staat neigt het sneller naar flushen. Dat komt mede doordat ze onder het geweer en dus dichtbij de baas staan. Ik leer het mijn honden af door niet in het eerste jaar te flushen met ze. Als ze wat ouder zijn, zit de rust er meer in. Als ze het doorkrijgen, gaat het goed.'

BAND OPBOUWEN

De stabij heeft een duidelijke en consequente opvoeding nodig. Hun zachte en tegelijkertijd eigenwijze karakter maakt dat je een lange adem moet hebben. 'Pups tot een half jaar zijn vaak de beste van de klas', zegt Klaas. 'Daarna ga je in de training wat meer eisen en wordt het lastiger. Geduld hebben en veel blijven trainen. Dat geldt zeker voor de pubertijd rond anderhalf jaar. Stabij's zijn pas volwassen als

FOTO EVERT ONDERSTAL

FOTO EVERT ONDERSTAL

ze drie zijn, en dus ook wat later met hun jachtverstand. Dat betekent dat je tijdens het trainen kleine stapjes zet en de hond duidelijk moet maken wat je van hem verwacht. Met een stabij kun je beter drie kleine stapjes vooruit trainen in plaats van twee stappen vooruit en een naar achter. En vooral niet te hard optreden, dan blokkeert hij. Een stabij is voor volhouders, volgens Zonnebeld. 'Maar dan heb je ook een ideale hond. Naast een prettige jachthond is het een heerlijke hond in huis, hij kan namelijk gemakkelijk aan en uit.' Een kennig is de stabij niet, hij is vriendelijk voor iedereen, maar het is niet direct een

Stabij's zijn pas volwassen als ze drie zijn, en dus ook wat later met hun jachtverstand

allemandsvriend. 'Ze zijn baasgericht. In het gezin richten ze zich meestal op degene die ermee werkt. Mijn hond gaat niet met een ander mee het veld in. Ik hoef niet naar ze om te kijken, ze letten wel op mij, ze blijven altijd in de buurt.'

GELUIDSANGST

Het is een gezond en sterk ras met een kleine populatie: er zijn ongeveer 4.000 stabij's in ons land, wereldwijd zijn er 6.000. Wil je een stabij voor de jachtpraktijk, informeer dan goed naar de ouders. Zonnebeld: 'We zien toch nog redelijk wat geluidsangst in het ras. Bijna alle honden zijn meer of minder verwant aan elkaar, dus het is lastig om dat eruit te fokken. Vraag wat de fokker doet aan socialisatie. Alle honden schrikken van een hard geluid, maar het gaat juist om het herstel. In de

FOTO EVERT ONDERSTAL

Stabij's zijn doorgaans vlotte apporteurs

rasbeschrijving staat dat de stabij terughoudend is, dat betekent niet dat ze angstig horen te zijn. Ze kijken wel de kat uit de boom.'

VERZORGING

Stabij's zijn krachtig gebouwde honden met een vrij brede borst, dat geeft stabiliteit bij de jacht. De beharing is lang en sluijk. Tijdens zoeken naar een apport dragen ze de staart hoger, zodat je de hond kunt lokaliseren aan de witte staartpluim. De verzorging is gemakkelijk, zegt Zonnebeld: 'Wij kammen en wassen nooit, af en toe knippen we de haren rond de oren en de voetzooltjes weg. Een vieze vacht is eenmaal droog ook meteen schoon, ze hebben geen ondervacht waar de viezigheid in blijft hangen. Teven hebben een schofthoogte van 50 cm en wegen rond de 20 kilo, wat ze erg handzaam maakt: ze kunnen zo over je schouder mee de hoogzit op. Reuen zijn met hun schofthoogte van 55 tot 58 cm wel iets meer hond.' Het ras is aanhankelijk en goed met kleine kinderen, en draaien prima mee in het gezin. •

Jagen met een STABIJHOUN

Evert en Margriet Onderstal jagen met drie stabijhouns. Hun jachtveld ligt in de Flevopolder en de negen geweren in de combinatie doen vooral aan schadebestrijding. Naast hun stabijhouns helpen retrievers, springers en soms staande honden bij het zware apporteerwerk uit het water. 'De oudste, Jaitze, is 12,5 jaar', vertelt Margriet. 'Hij was mijn introductie tot de jacht. Jaitze apporteerde alles wat hij tegen kwam, dus jachtraining volgen leek logisch. Ik werd al snel meegevraagd als voorjager. Mijn man Evert heeft sinds 2013 zijn jachtakte. We hebben al stabijs sinds 1992, daar deed ik vooral gehoorzaamheid mee. Dat zelfstandige en

eigenzinnige past wel bij mij. Met de dochter van Jaitze, Wieke (5), heb ik op wedstrijden uitstekende resultaten behaald, daardoor heeft zij de gebruikshondenverklaring.'

Deze ORWEJA-kwalificatiekaart kun je aanvragen als je een bepaald resultaat bij officiële veldwedstrijden hebt behaald. 'Maar ook een aangeschoten ree vond ze terug.' De dochter van Wieke, Jelske, is geboren in 2020. Jelske gaat sinds ze acht maanden is af en toe mee het veld in. 'Als ze iets wil apporteren dan doet ze het, maar ze kijkt vooral mee. Ze doet het fantastisch. Ze vinden het alle drie vooral heel leuk om samen te werken.'

Samenwerken is typisch voor een stabij. 'We nemen ze niet tegelijk mee, we willen elke hond onverdeelde aandacht geven,

FOTO EVERT ONDERSTAL

V.l.n.r. Jaitze, Jelske, Wieke

want alleen dan ben je echt samen aan het werk,' legt Margriet uit. 'Ze zijn niet zo opvallend aanwezig in het veld, maar presteren ondertussen wel. Veel honden gaan keihard rennen als er iets valt, een stabij is wat rustiger en wacht op jouw commando. Soms hebben andere honden geen succes omdat ze te ongeduldig zijn, of ze zien niet dat iets in de mais is gevallen. Dat is het moment dat wij onze stabij inzetten, en die komen er gewoon mee terug. Retrievers zijn misschien sneller, stabijs zijn nauwkeuriger.' Volgens Margriet moet je een stabij wel tussentijds belonen, met je stem of iets lekkers, om ze te blijven motiveren tijdens het werk. 'Veel andere jachthonden blijven maar doorgaan, die hebben die motivatie minder nodig.'

Ook typisch voor een stabij is dat ze niet heel ver van je vandaan gaan. 'Ze werken netjes het veld uit, en blijven in de buurt. Mijn man vindt het vooral fijn dat een stabij tijdens de jacht zo stil is. Ze piepen niet, zijn niet onrustig. Als je ze goed getraind hebt natuurlijk.' Want het zijn slimme honden, maar niet makkelijk te trainen. 'Jaitze was zo slim en had zoveel energie dat ik moest oppassen dat hij niet de verkeerde dingen aanleerde. Belangrijk is om kleine stapjes te zetten. Je moet niet te snel denken dat hij het wel kan, maar of het ook lukt in andere situaties. Pas dan zet je de volgende stap.' Het is wel goed om de training van een stabij te blijven onderhouden. 'Zeker het wennen aan harde geluiden, dat moet je echt bijhouden,' zegt Margriet. 'Als we

minder op jacht gaan, dan let ik er extra op met trainen. Dan rijd ik bijvoorbeeld langs de schietbaan en doe daar wat apporteer oefeningen met ze. Je moet ook blijven werken aan het appèl, als je een betrouwbare jachthond wilt tenminste. Als ik met mijn honden wandel, train ik regelmatig even de zitfluit.' Ook heel belangrijk is dat je ze in contact brengt met nieuwe situaties. 'Ze zijn gevoelig voor de omgeving. Ze moeten zich overal thuis voelen: tussen andere honden, of in een ander veld. Ik werk met alle honden in de praktijk en heb proeven met ze gelopen, dat gaat allebei goed. Stabijs zullen nooit de hoogste in een bepaalde klasse worden, maar ze doen het gewoon. En ze kunnen heel veel. Ligt er na de jacht nog een verloren apport? Stuur een stabij weg en het komt binnen.'